

Com estudien els alumnes de secundària?

01/2013 - Psicologia. Una de les activitats habituals dels alumnes d'educació secundària obligatòria és la que genèricament anomenem "estudi" que, quasi sempre, és un requisit indispensable per superar l'avaluació d'una matèria o un curs. Una recerca realitzada a la UAB i a la Universitat Ramon Llull ha volgut conèixer quins són els procediments d'estudi que els alumnes emprenen més habitualment i si en fan d'aquests un ús estratègic. D'altra banda, ha volgut conèixer com influeix aquest coneixement estratègic els resultats obtinguts en diferents tasques d'estudi.

Aquesta recerca vol conèixer, en primer lloc, quins procediments i estratègies utilitzen els estudiants de primer cicle d'Educació Secundària Obligatòria quan s'afronten a dues demandes d'estudi diferents dins l'àrea de coneixement de les Ciències Naturals. La recerca ha utilitzat un disseny quasi-experimental de grup únic i mesures repetides. Per a recollir informació relativa als procediments d'estudi els alumnes van omplir un autoinforme on es preguntava sobre com s'havia interpretat la tasca i sobre el seu nivell de consciència i intencionalitat en l'ús d'aquests procediments d'estudi i també sobre el coneixement que tenien d'altres procediments alternatius.

Els resultats assenyalen que els estudiants coneixen diferents procediments útils per estudiar, malgrat no els emprin. Els més utilitzats van ser els procediments classificats com procediments d'adquisició, és a dir, la lectura de la informació objecte d'estudi, la repetició de determinades parts d'aquesta informació per a memoritzar-la, el subratllat i la còpia en fulls borradors de part d'aquesta informació.

Aquest resultat és congruent amb les dades aportades per estudis realitzats amb estudiants universitaris que, de forma majoritària (80%), utilitzaven procediments anomenats de repàs; en ambdós casos es tractava de procediments dirigits a reproduir la informació de manera literal.

Les dades també indiquen que el tipus de demandes d'estudi semblen activar procediments diferents. Quan la demanda d'estudi sol·licita explícitament als estudiants que organitzin la informació conceptual d'un text, els estudiats van més enllà dels procediments d'adquisició de la informació i empren procediments d'organització i síntesis.

En segon lloc, respecte els motius citats pels estudiants, van ser pocs els que van justificar l'elecció dels seus procediments d'estudi. Els comentaris, majoritàriament, van fer referència al costum o estil personal. Així doncs, l'absència de decisions conscients, intencionals i vinculades als objectius de la tasca semblen evidents. No obstant, en la tasca d'estudi més complexa els estudiants que van emprar procediments coherents amb aquesta tasca van també ser els que més van explicar els seus motius, al·ludint principalment als objectius d'aquesta.

En tercer lloc, respecte el nivell de complexitat procedimental o coneixement estratègic, és a dir, la consciència i la intencionalitat en l'ús de procediments d'aprenentatge, aquells estudiants que explicaren el procés d'estudi seguit i també van justificar per què havien desestimat procediments alternatius que coneixien, van obtenir millors resultats en totes les tasques, resultat que parcialment concorda amb els resultats de recerques anteriors. Tanmateix, aquests resultats també semblen indicar que quan els estudiants prenen decisions sobre com procedir, ho fan preferentment per exclusió. És a dir, els resulta més fàcil saber per què no van utilitzar un procediment conegut que justificar el que finalment van emprar.

En resum, l'actuació dels estudiants sembla indicar un procés rutinari en el que s'actua de forma poc reflexiva, amb escassa activitat de reflexió i emprant un repertori de procediments d'ús habitual en múltiples situacions escolars com han mostrat diferents treballs. A més un elevat percentatge d'estudiants no van ser capaços d'oferir una explicació de la seva actuació, el que fa suposar que actuen de forma poc estratègica en front determinades tasques escolars relativament prototípiques.

A partir de les dades obtingudes es necessari reconèixer que el fet que els professors explicitin i precisin demandes d'estudi diferents, com recomanen altres estudis realitzats, no sembla suficient per tal que els estudiants aprenguin a interpretar-les de forma diferencial i sobretot ajustin la seva actuació a aquestes interpretacions.

M. Castelló, E. Liesa i C.Monereo.

Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació

Castelló, M.; Liesa, E. & Monereo, C. (2012). El conocimiento estratégico durante el estudio de textos en la enseñanza secundaria. *Revista Latinoamericana de Psicología*, vol. 44, 2, 125-141.